„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 85. У Новом Саду у петак 3. (15.) јуна 1883. ГОДИНА XVIII.

„АУСТРИЈА И ХРВАТСКО ПИТАЊЕ.“

II.

Истијем онијем одушевљењем, које уздизаше срце родољуба хрватскога при писању горње брошире предусрели би и ми Срби — могу рећи то у име народа, који увјек о суплеменом народу племенито мисли — тај племенити расположај хрватскијех либерала, да није велики дио садржаја лијепе другачије те књижице у овом часу, у ком је написана, окомљен баш непријатељски против самом опстанку имена и племена српскога. А и како да и не дочекају Срби одушевљено сваки таки појав у раскомаданијем, а уз то несложнијем међу се племенима словенскијем. Јер можда опаснији час искушења не наступи у повијести словенства аустријскога од данашњијех времена. Сваколика штампа чешка, пољска, хрватска, српска, словеначка, словачка у неколико и русинска није друго за доба од окупације Босне и Херцеговине него чист израз жива незадовољства, двоумљења и неизвјестности. А поврх тога застрашива се ипак мађарски елеменат са неком заједничком акцијом, неком ваљада у души скривеном слогом словенства против хегемонији мађаро-њемства. Док у самој ствари од те заједничке акције — ма ни литерарне, а камо ли политичке — ни спомена ни трага нема — док тело словенскијех племена у Аустрији раздире још црна авет сепаратизма, неслоге а по кадгод и најгаднијег издајства. Та да нам из повијести прадједовскога државнога живота не остаде ништа, што би нам вриједно било запамтити за равнање наше у данашњијем данима тешка искушења, доста би нам за поуку и јаван морал биле прилике, што се на наше очи, код нас живијех указују у бечком рајхсрату и будапештанском сабору, онда када се и најбезазленија ствар чисто словенска дотакне. Па што би нам најдуље у памети остати морало то су прилике у које западоше аустријски Рушњаци са својом у неку врст религиозном невољом, и хрватско угарска нагода, — која ето хоће да потамани све, што у св. Стевановој круновини немађарскијем духом дише. Год. 1860. написао је Гиљфердинг у знаменитој расправи својој „Угарска и Словена“, па одма за тијем у расправи „како се одржала православна вјера код јужнијех Словена“ и у „Унија Малоруса“ васколики живот Словена аустријскијех. А најпоучније је за нас данас у тијем рускијем расправама оно, што се спомиње о одношајима свијех наших према Мађарима. Гиљфердинг, прокушан познавалац васколиког словенског живља, па искрен и одлучан борац за право словенско, пишући редке у својијем расправама о одношајима Словака, Хрвата и Срба на према Унгарији и на према Мађарима заплакао се у души над очевидном неправдом, која се од стране мађарске чини том многобројном и вриједном словенском огранку. А уз то му расцвијељиваше словенску племениту душу најјаднија али и најјача страна душе тијех словенскијех племена — „неслога“ и „сепаратизам“, који још и оно мало духа и самосвијести у тијех племена сасвијем утамањују док коначно цијело тијело не сатру. Гиљфердинг је тако писао о нама године 1860. Узмите сад како би тај велики и племенити Рус писао о нама данас. Данас, када би сазнао и сам се затекао у жалоснијем околностима, у којијем мртвилом и успаваношћу словачкијех ученијех синова издаје се охолијем Мађарима на милост и немилост још задњи прамен душе и егзистенције словачке — „Матица Словачка“ и средња школа словачка. Када би прочитао велику расправу најсамосталнијег и ученог Хрвата дра Анте Старчевића: „Славосрбска пасмина“, књигу, у којој писац онда, кад Мађари већ спремише гвозден обруч, којијем ће да опашу Хрватску, сву своју ученост, васцијело искуство, што га од године 1860. преко главе претури, борећи се за право хрватско, унесе да докаже да су Срби „bizantijska paščad“, — да „srpski kraljevi nijesu u veličini svojoj ni kao zapadnjački čobani“ и т. д. — Данас, кад би чуо из уста Миховила Павлиновића, и Русима познатог некадањег великог Словисте, у сабору далматинском охоло просуте ријечи: „Srbi su u Dalmaciji na vrbi svirala“. Кад би читао и пратио големо славље свијех журнала хрватскијех над великијем делом окупације Босне и Херцеговине. Како би велим тај Гиљфердинг данас у перо своје метао мисли о нама, када би Србе и Хрвате преко граница, Аустријом окупиранијех провинција погледао како се у братском загрљају и усхићењу над добивеном и изгубљеном Босном и Херцеговином хоће да удаве; па када би завирио у савремену литерарну делателност свијех ученијех Хрвата, којијем је осим окупиране Ријеке и потиснуте државноправне нагодбе међу Хрватском и Угарском на велику и сјајну корист Мађара — прва брига доказивати свијем ученијем градивом, да Босна и Херцеговина никада српске нијесу биле, да су, како ауторитет загребачкога свеучилишта госп. Кљајић вели: „Žitelji Bosne i Hercegovine, izuzev nešto malo drugih plemena, sami su Hrvati“ и да тијех „Hrvata ima u Bosni i Hercegovini 1,291 393 duše“ и да prema tijem brojevima ide grčko-istočnjake 48·9% muhamedovce 35·9%“ и т. д. па онда: „Po tom vidimo da hrvatsko žiteljstvo samo broji 96·7% ukupnoga pučanstva dočim sva ostala plemena zajedno sačinjavaju tek 3·3%, a to je za cijelo toli malo, da je jedva spomena vrijedno!“ — па онда: („Žitelji muhamedove vjere zovu se „Turci“ ili „Bošnjaci“, te imenuju kršćane jednoga i drugoga zakona posprdno „Vlasi“. Vlasi se opet diele na kršćane (katolike) i na hrišćane grčko-istočnjake) Premda su svi sinovi jednoga naroda ipak se mrze medjusobno radi zakona; i to ne preziru samo Muhamedovci „Vlahe“, nego i ovi mrze jedni druge, te se medjusobno ruglu podvrgavaju. Tako n. pr. nazivaju grčko istočnjaci katolike posprdno Šokci, a ovi opet zovu nje Šijaci, u Hercegovini još i „Kudrovi“. Sami pako zovu se mnogi grčko-istočnjaci „Srbi“, jer su istoga zakona sa susjednimi Srbi. — Koliko li je to imenâ za jedan te isti hrvatski narod.“!!!?

—ρ—

Српски народни вапаји!

Некуда смо се ми Србљи данас сузама облили, а кроз сузе пробија то са ове то са оне стране тешки вапај „... Србе брате! дај помози!“ Па када разбереш тај поклич и вапај, а оно ништа више и ништа теже не мори народне груди, него једна невоља а на све стране једнака. Србљи пожељеше своје рођене цркве и светога олтара!... Србљи пожељеше своје рођене српске школе и науке!...

Тако је богме. Предамном лежи читава архива све таковијех писама а са свијех страна сиротнога народа нашега. Мене мука попада када само погледам у та писма, а да узмем срце па да прочитам свако, бог и душа ја бих на мјесту пресвиснути морао...

Тешко ми је и сам натпис прочитати, па ево што веле н. пр. из Косиња у оточкој Крајини. „...: Године 1693. служио је српски свјештеник у овој порушеној цркви.... Овијех дана почесмо чистити ову рушевину, и што ли га нађосмо? Одкопасмо и, саме чељађеће кости нађосмо: зубе од велике чељади и дјечице као да су овај час повадити... Овђе је народ у овој цркви јà ватром погушен... или је мачем сасјечен... Давори српско кукалиште наше!“

Исто тако јадају се Србљи од св. манастира Моштанице из Босне „поносне.“ Па и побратим ове светиње, и с те „сретне“ стране, стара задужбина српске династије св. манастир Ермањ, на води Уни, диже своје руке са гаришта — са турскога трговишта и виче јадна сиротиња раја: „... Помози брате Србине!...“

А над свијем заћрнило по „јуначкој“ Крајини, гдје главом сам српски владика из Плашкога у помоћ зова и вели „...Ено на Тржићу и Јураковцу божија пушка пустила је своју ватру на нас... Сагорео нам гром двије цркве у попео... А на Слушници истом шибнула је стријела свијетле образе тако рећи ономадне посвећене....“

Ето, само толико па је већ и с тијем превршило! А колико ли тога долази од подмладка нашега, и свако иште и преклиње за помоћ, па да пође да просвјете може што више захватити, да скида мрак са чела. —

Вај боже мој! и тко би се могао још упрозорити на вапаје српскијех општина, које ајмечу се за својијем народнијем сабором? Ја богме не могу. Тко ли би могао осудита онај глас који вели: „Дај сабора па ма било то и овђе ће се оно каже чудно чудо: „патка оседлана, гуска поткована“. —

Та онако мимогред оте ми се са ускипелога срца овај кључ врела уздисаја; па у мало што не бих отуда изводио е је наспјело доба: „када се на ново мријета мора“. — Али поред свијех надмашавајућих нас невоља нашијех, још ја нећу у сиње кукалиште да претварам опробану снагу и одољевајућу пожртвованост великога Господара нашега, наш славни народ српски!

Једно мислим да сам морао подигнути глас свој јавно пред народом, те овако од врата до врата покуцати и замолити братинскога дара бар за ове именоване наше паћенике:

Дај помози брате Србине!

А уз то одмах да овом приликом ставим на срце свакоме Србину и Српкињи трајућу невољу народа нашега. Ову прву жалост дужни смо ми по могућности што прије и што живље видати!!

И у то име не би ли сходно и најпрече било, да се по сретнијим мјестима и крајевима нашим чине удружења, па да се на ову цјел прикупљају милодари. Не би ли?

Та ето силнога и пресуђујућега најсјајнијега примјера пред нама, што удружени Срби све извести могу и знаду. Мислим на драго гробове нашијех славнијех Србаља: на Бранка Радичевића, Вука Стеф Караџића, нашега Љубише и другијех. А куда и камо ли ваљало би да исто такови прегаоци постанемо и за ове наше патнике и очајнике — за ове тако да речем живе гробове наше!...

Ја скидам сињи камен са срца свога када ово пуштам у јавност. А до народа нашега стоји па да појми глас вапијуће сиротиње своје! Наша јуначка Крајина, Босна и Херцеговина и нема другога ни пречега поуздања (с ове стране!) него што му је судбина давно одписала: „Нема брата док не роди мајка.“

Па подај, ти боже! да сам ја погодио вријеме и прилику, да бар искажем што ми на срцу лежи. А сада нека је аманет овај на срцу и души теби славни народе српски! И с јаким увјерењем својим да ће наши честити свјештеници, учитељи, сви грађани и прваци радо к срцу своме примити ово неколико ријечи мојијех, куда доспију листови наши српски; велим: с толиким својим увјерењем ја ћу се и од селе врује богу молити: да он загри-

ЛИСТАК.

БЕСЕДА

ученика и ученица српске учитељ. школе у Сомбору.

Ево мене опет овде
Са гудалом и гуслама,
Да загудим, браћо мила,
Да запевам, опет вама.

Мита Поповић.

Било би тешко описати оно радостно узвишено осећање, са којим су ученици и ученице српске учитељске школе беседу у корист преноса костију српског омиљеног песника Бранка Радичевића приредити. Требало је доћи, чути и видити. Евала таким ученицима и ученицама. Они су на првом месту као будући учитељи и васпитатељи народа, да лепу вештину певања распростиру. Та грана уметности на жалост је тако забатављена у нас, да би човек мислио, овај народ нема срца, нема онога језика, којим се тако згодно казују разнолика осећања — нема песме. Да'л би то српски народ смео рећи? Без сумње не. Песма српског народа нашла је свуда одјека а на нама је ред, да њу негујемо онако, да је као нашу рођену прикажемо свету. Кад узмем, да је српска песма постала из живота народног под упливом појединих великих догађаја и знатних периода као н. пр. услед косовских догађаја, то неверујем, да би било у српском народу још таквих људи, који би бежали, кад заори српска песма. Такви људи немају онда ни срца ни осећаја за оно лепо и узвишено. Wo man singt dort lassedich nieder каже Немац.

Беседа, која је у недељу 22 маја (3 јуна) у дворани код „Ловачког рога“ одржана била, испала је на опште задовољство. Посета није била таква, каква се с правом очекивати могла. Познато је, да су сомборци душом и телом Срби, ал' на жалост била је ова беседа од српске интелигенције слабо посећена ма да је била тако лепој цељи намењена.

Програм се састојао из 8 бројева, а отворен је говором Љубомира Лотића приправника III. разреда, који је у лепом говору свом добро пропратио рад млађаног песника Бранка Радичевића, тако, да га је публика са бурним „Живио“ поздравила.

Други број „Химна о преносу костију Бранкових од J. Цеа, певао мушки лик. Ова химна није учинила на слушаоце таквог уплива, као што се очекивати могло, ма да је била коректно отпевана. Овде морам приметити, да је та песма за тенористе сувише висока а ако се траспонира опет за бас сувише ниска, јер редке су обичне тенористе који двопотезно hes одпевати могу.

Број 3 „Српска молитва од дра J. Пачу-а певао мешовити лик а пратила на гласовиру гђца Милева Радакова. Мелодије којима је народ српски одпевао своје дивне песме, морале су од увек бити лепе, према самој песми, према осећању народа. Данашње мелодије јасно осведоче то. Прво место у овим лепим српским песмама мора заузети „Молитва“ од дра Пачу-а. Он је једини од свију данашњих композитора, који је сватио, шта је то српска песма и како треба писати у српском духу, доказ томе је његова „Молитва“. Он је први појмио карактер српске песме и с тога је одредио онакав правац својој радњи. Негова „молитва“ као и све његове остале песме показују праву народну музику незамућену туђинским упливом, туђинским измајсторисаним полетом. А како је дивно била отпевана. Већ њен почетак, оно pianissimo, као из даљине да се чује све ближе и ближе до оног моћног forte, а оно божанствено дуо (сопран и тенор): „кад и мрва муке страха у пламену истопи се“ са преласком из f dur у d mol учинила је великог ефекта. Песма ова имала је на публику такав утисак, као што се редко која друга песма учинити може и морала се повторити. Гђица Милева Радакова пратила је „Молитву“ чисто и коректно.

Број 4. „Песме о песми“ од З. J. J. декламовала је гђца Даринка Калићева складно и са осећајем, те изазвала тиме опште одобрење од стране присутне публике.

Број 5. „Бојна песма“ од J. Маринковића, певао мушки лик. Ова песма била је од публике прилично ладно примљена, јер нема никаквог уплива на слушаоца и не одушевљава, ма да се зове „Бојна песма“.

Број 6. „Гусларева смрт“ од З. J. J., декламовао је Радивој Тополац приправник III. разреда. Декламовање му је испало, изузимајући по где кад нешто живље глумачко кретање, врло добро. Песма под бројем 7. „Ројаком“ одпевана мушким ликом испала је на опште задовољство. Завршетак је учинило „Бранково коло“ од др. J. Пачу-а, одпевано мешовитим ликом. Нема вароши, где има српске публике, почевши од Беча чак до Земуна, да није ова песма позната. На свакој беседи, селу или забави, налази се у програму коло од дра Пачу-а. Ова песма постала је шат ко популарна, да се свуда пева. Мешовити лик приправнички одпевао ову песму тако живо, тако лепо, да је слушаоце спотицала на играње, те се тако и опетовати морала. Све ове песме управљао даровити приправник III. разреда Василије Поповић, коме је на свршетку предан од његових саученика и саученица венац, као дар за његов труд око беседе.

Дворана је била лепо декорирана, а велику захвалност за ово заслужују гђа Рахила Дороловчева приправница II. разреда и гђа Милица Стојшићева приправница III. разреда, које саветом и трудом својим много допринесоше.

Живили ученици и ученице српске учитељске школе!

Б—к.

је свако племенито срце српско а на дјела љубави хришћанске, и на спас вјере православне и српскога имена!!

У Карлорцу (горњем) 25. маја 1883.

Никола Беговић.

Нови Сад, 2. јуна.

Јуче пред вече састао се у дворани „Матице Српске“ овдашњи одбор за прикупљање прилога ради преноса Бранкових костију. На томе састанку било је осим чланова одбора још врло много пријатеља ове ствари, књижевника, професора, учитеља, чланова универзитетске омладине. Предмет саветовања било је место, на коме би се кости Бранкове саранити имале и споменик подићи имао. Сви присутни — пошто сви скоро без разлике познају топографске одношаје Карловаца — изјавише се против Стражилова. А као најзгодније место, на коме би се кости Бранкове сараниле, држе саборну порту, где би се уз зид саборне цркве крст са бечког Марксовог гробља увидао, а сам споменик да се на карловачкој пијаци пред фасадом будућег двора српске патријаршије подигне. Ово се мотивује тиме, што и карловачка пијаца није ништа друго до продужење стражиловачког дола. Ова одлука саопштиће се као жеља карловачком и бечком одбору, а уједно ће се и јавно публиковати са потписима новосађана. Чујемо, да је на томе збору решено још и то, да се позову и сви остали прилагачи по целоме народу, да у овоме погледу такођер своје мњење изреку. Оваква одлука не би већ ни практична била, пошто је за целу ту процедуру врло кратко време. Међутим је цела ствар безпредметна, јер — као што смо данас извештени — одбор у Карловцима одустао је од своје првобитне одлуке: да се на Стражилову споменик диже, већ је решио, да се тамо само кости Бранкове пренесу и саране, а место самога споменика одредиће велика конференција, коју ће о самој светковини учестници светковине у Карловцима држати.

Политички преглед.

Турска почела је озбиљно „да размишља“ о **реформама за Јерменску**, пардон — за читаву царевину! Тако довикују крштени и некрштени пријатељи Турске свима и свакоме, ко ову стару новост у подгрејаном деведесетдеветом издању — чути жели. У Цариграду сакупише се паше и везири, хоџе и муфтије и све бутун турске поглавице, те по кратком саветовању донеше закључак: да ће они сами усрећити не само Јерменску но и остале покрајине којима некад горди Стамбол данас јоште располаже, те да није потребно, да Јевропа том бригом терети своју остарелу главу. Да пак не би ко какогод дошао на ту мисао, да је султанове мудролије на овај корак навела озбиљна брига око унапређења дотичних покрајина, журе се пријатељи падишини обзнанити целом свету, да је свему овоме — Инглеска „крива“. Инглеска веле да је у великој бризи због Јерменске, и да јако зазире од Русије и намера ове у погледу те покрајине, услед чега да је изјавила Порти, да што пре приступи извођењу реформа у земљи јерменској, јер да ће се у противном случају влада инглеска сматрати ослобођеном оних обвеза, што по њу произлазе из кипарског уговора, којим је као што је познато влада грофа Биконсфилда гарантовала Турској њен посед у Азији. Да би избегли ову задњу евентуалност решише Турци свој напред поменути закључак јавности предати. Како пак саветници падишини мисле о овом закључку, показује задоста и она изрека о кривици Инглеске. Још бољи доказ њихове „озбиљности“ у овом погледу јесте изјава, да Турска кани реформисати не само Јерменску, већ и остале покрајине царства султановог. Куд се циља овом изјавом, није тешко погодити. За израду ових и оваквих реформа иште се много времена, а за то време оставиће Јевропа Турску на миру — тако бар рачунају турски државници. Да би пак то време што дуже потрајало, пожурише се султанове слуге изјавити, да је за спроведење реформа потребно много новаца, те пошто касе Турске у овом погледу, као што је то сваком познато, већ одавна пате од суве болести, то се они обратише велесилама с молбом, да исте „у интересу што скоријег изведења реформа“ пожуре уређење финансијалних питања, потичећих из берлинског уговора. Турска се је дакле својим изјавама у питању реформа не само осигурала против потраживања друге које велесиле, но је уједно исте прехитрила истицањем јоште не решених финансијских питања берлинског уговора. Да пак Јевропа не би сасма посумњала у „озбиљност“ турских реформа, то је Порта преко својих пријатеља обелоданила неке појединости, у којима се помињу хришћански гувернери за Јерменску, реорганизација жандармерије, одступање неког дела земаљског прихода на земаљске потребе, и т. д. Резултат свега биће дакле да ће Турска и на даље — могло би се рећи: до смрти — „озбиљно размишљати.“ А Јевропа? — она премишља о турском размишљању.

Поменули смо како је „меродавне“ кругове аустро-угарске и немачке не баш одвећ мило дирнуло оно пријатељско предусретање и одликовање, што га је **ванредно посланство Француско** уживало — у Москви. Гресима оптерећена душа преза од најмањег шушња, зазире од сопствене сени. Бојазан ових кругова није тако ни неоправдана, особито кад се узме у обзир држање француско-руске штампе у овој појави. „Одески Вјестник“ сврађајући на ову ствар наваља, како тежња Француске да се Русији приближи није ништа ново и не обично, јер су ту тежњу већ покушавали остварити Жирарден, Брољи и Гамбета. „Мисао о француско-руском савезу — вели исти лист — постала је популарном особито од онога времена, кад се пронесоше гласови о закључку таковзваног тројног савеза међу Аустро-Угарском, Њемачком и Италијом. Француска послала је на крунисање сјајно ванредно посланство, за које су коморе француске огромном већином дозволиле знатне трошкове. Странке у комори натицале су се међусебно, да даду што сјајнији облик овоме посланству. Одлучујући органи јавног мнења у Француској потпуно су задовољни с начином, којим је Вадинктон био дочекан у Москви. „Репиблик Франсе“ не крије ни најмање своје задовољство, што су њемачко-аустро-угарски листови не мило дирнути оним дочеком. И други листови француски изразили су се приликом крунисања веома повољно о Русији, и донели су цео низ чланака о природном савезу међу Русијом и Француском и о потреби солидарности међу Французима и Славенима — против таковзваног тројног савеза.“ Појава ова у француско-руским одношајима постаје тим важнија, што руско новинарство у тонкинском питању стоји на страни Француза. Разлажећи ово питање, вели „Новоје Времја“, да су планови Француске у погледу Тонкинга пробитачни по Русију. „Ми — вели „Н. Вр.“ — у трговачком обзиру не конкуришемо с Французима, бар не на оном далеком крају на истоку. Русији иде у прилог, што ће се Кина забавити на другој страни. Кина ће добити новог противника, а наше ће бити да ову околност употребимо, те да мудром и вештом политиком учврстимо у Пекингу наш углед, који је питањем вулканским знатно уздрман. Кинези, који су од природе кукавице, постају при најмањој попустљивости дрски и јогунасти, а надувеност њихова завађа их тако далеко, да поричу сваку опасност за се. Они знаду врло добро које се државе боји њихова влада, а која не. Живећи одељено и поверавајући у свему слепо својој влади навикли су се Кинези да Русију сматрају моћном и опасном суседњиком својом. Наша влада имаће дакле задаћу, да тај углед руске државе и на даље одржи и још боље учврсти.“ — Кад се ово све на око узме, те кад се к томе придода још и очитовање француских листова, „да се француски интереси у Јевропи нигде не укрштавају с интересима руским, и да су интереси ови у Кини истоветни“ онда се врло лако даје растумачити незадовољство немачко аустро-угарских меродавних кругова.

Од неког времена аустро-угарски и свима пријатељски листови пуни су извештаја како је у **Бугарској** тобож велико незадовољство овладало на страни народа, који да не може ни очима да гледа руске ђенерале и чланове садашње владе. Најзанимљивија у читавој овој ствари јесте изјава тих листова, да је поменуто незадовољство потекло отуда, што су руски ђенерали противни туђем неславенском елементу. Услед оваквог држања постали су руски ђенерали сасма не могући у Бугарској — веле гласила бечко-пештанских дипломисаних усрећитеља балканских народа, те на ово надодају, како оне силне депутације бугарске, што су у Москви биле, није онамо одвела жеља, да у име народа бугарског одаду част сину цара ослободиоца, већ да се главни смер њиховог путовања састојао у томе, да умоле цара Александра да што пре позове натраг „злогласне“ ђенерале руске. Блажени који верују бечко-пештанском изрању. Ми смо потпуно уверени да су руски ђенерали овој господи веома на путу да и у погледу Бугарске изведу своје јединоспасасајуће намере, као што то у Србији учинише, но не мање смо убеђени да народу бугарском руски ђенерали несу ни најмање додијало ни у чему, најмање пак у томе, што су тобож несношљиви према туђем неславенском елементу. Кад би ђенерали руски допустили неким круговима да од Бугарске учине своју сатрапију, као оно у Србији, онда би наравно они у очима управитеља тих кругова били узор-људи и челик-карактери, и народ бугарски — у бечко-пештанским редакцијама — био би тада потпуно задовољан с њима. Али ми се уздамо да ће сва ова напрезања јалова остати а у овом нас уздању потпомаже сам народ бугарски, који је ту не давно на једном збору донео резолуцију овог садржаја:

1. Изјављујемо задовољство што је збаченса министарства Начовић, Грековн Стоилов, који су се бринули само да одвоје народ од кнеза.

2. Изјављујемо уверење, да ће садање прелазно министарство порадити и предузети све мере, да се поврати устав, као што је Њег. Височанство обећало манифестом од 1. јула 1881. године.

3. Изјављујемо, да смо потпуно уверени да ће садање министарство спремити све што треба за сазив велике народне скупштине, која једина може да искаже праву народну вољу. А да би сазив велике скупштине био олакшан, држимо да треба одбацити све мере које стешњавају слободу штампе, како би се обилато и опширно могла да претресу сва питања, која би се имала решавати на великој скупштини.

4. Молимо нашег светлог владаоца, да ослободи затвора г. Др. Цанкова, и

5. Протестујемо против данашњег изборног закона, јер је он највећа сметња за слободну изјаву народне воље.

Из ове резолуције ласно је увидети колико су истините вести аустро-угарских гласила, а ласно је увидети и намеру која ове руководи при распростирању тих вести. Гласила та и њихови покровитељи не могу да прежале пад дружине Начовићеве, помоћу које се они надаху и у Бугарској доћи до положаја, ког данас уживају у Србији на славу — српског „напредњаштва“.

Питање руско-пољског измирења почело се у задње време опет живље расправљати. У тој ствари развезла се замашна полемика међу „Москов. Вједом.“, органом Катковљевом, и „Руским Курером“. У току дотичних расправа изрекао је орган Катковљев „да пољска ствар имаде тек у толико неког значаја, у колико се идеја међусобног приближења Руса и Пољака распростире на основу оне исте „панславенске“ мисли, коју Русима непријатељски немачки и аустријски органи употребљавају као доказ за потребу удружења Аустрије и Немачке против Русије.“ На ово одговара „Руски Курир“: „Желе ли зар „Моск. Вјед,“ да се приближење Руса и Пољака спроведе на другој којој основи, која би годила непријатељима Русије? . . . Пошто Пољаци у Аустрији добро живе, то је сасма природно, да они онамо нагињу. Је ли ово добит по Русију? Зар се тиме не произвађа велика опасност за мир и развитак Русије? „Моск. Вјед.“ хоће за љубав Бизмарку да се одреку „опште славенске идеје“, ма да је тај Бизмарк закључком тројног савеза задивио саме „Моск. Вјед.“ и ма да је он ту алијансију склопио без знања овога листа. Орган г. Каткова озлојеђен је што се Русији зарад изведења руско-пољског споразума препоручује ни мање ни више већ „федеративна конституција“, по примеру оне у Аустрији. Морамо упозорити „Моск. Вјед.“ — вели „Руски Курир“ — да у Аустрији не постоји „федеративан устав“, и да остварење овога још у далекој будућности лежи. Кад би пак идеја аустријске уставне конфедерације постала делом, то би ово по Русију велик удар био, јер би „монархична Швицарска“ Хабзбурговаца све Славене силно себи привлачила. Време је да Русија озбиљно узме на око своју „политичку задаћу“... Празним фразама — завршује „Руски Курир“ не да се историја са свог пута свести.

Расправе о Реци.

(Наставак.)

Изјава депутације угарског сабора изаслане у послу Реке.

Обе куће угарског државног сабора, закључиле су још у мају 1882. год. на предлог кр. угарског министра-председника свака једнодушно: „С разлога што је општа жеља, да се и ова потанка питања која су гледе Реке у зак. чл. XXX.: 1868. остављена нерешена, чим скорије реше; даље с разлога, што се у смислу §. 66. наведеног зак. чл. има нагодба гледе тих питања установити споразумно међу угарским државним сабором, сабором краљевина Хрватске, Славоније и Далмације и градом Реком: има се изаслати краљевински одбор, састојећа се из четири члана, у који заступничка кућа бира три, а горња кућа једнога члана, те који одбор има настојати, да путем већања са сличним депутацијама краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, за тим града Реке и споразумно с овима као и сбазирући се на законито установљеви државноправни положај и државну припадност Реке, склопи гледе поменутих питања такове погодбе, којима би се сва на Реку односећа се питања могла решити у смислу правичности и заједничких интереса на задовољство свију, о чем се тада има државноправном сабору чим скорије поднети предлог.“

У тој резолуцији је краљевинској, у речком питању сада изасланој депутацији не само њезина задаћа тачно описана, но и граница њезине надлежности јасно означена. Њезина задаћа састоји се у том, да за још не решена питања гледе Реке потражи решење у смислу правичности и заједничких интереса, а њезина надлежност протеже се само на ова још висећа питања, не пак на државноправни положај и државну припадност Реке, која је по горе наведеној резолуцији угарског сабора већ законито установљена. Разуме се по том само собом, да угарска депутација мора у смислу овога мандата с једне стране тежити за тим, да своју задаћу чим боље реши, но да се с друге стране мора такођер чувати да ступи на земљиште, које лежи ван границе њезине надлежности.

Нека је овом згодом још примећено, да је мало час означена задаћа и надлежност у питању речком управо већајуће краљевске депутације истоветна са задаћом и надлежношћу краљевинске депутације, што но је у истој цели била изаслана године 1869, јер гласом записника о првој седници регниколарне депутације од год. 1869. разложио је тадањи угарски министар-председник гроф Јулије Андраши у тој седници опширно, да пошто је издан прев. отпис и пошто је тај с обе стране примљен — питање: Камо спада Река? не постоји више ни са државнога ни са становишта части, дакле да предметом већања краљевинских депутација остају само још унутрашња питања, односећа се на развитак Реке и да само та још питања чекају на решење. Против овог схваћања тадањег угарског министра-председника није тада ни с једне стране подигнут приговор, па ни са стране хрватских чланова тадање регниколарне депутације већ је напротив гласом већ наведеног записника „регниколарна депутација“ једнодушно закључила, да се дезидерата, што ће их поднети речки заступници, имају расправљати у смислу, разложеном речима министра-председника.

Сасма истоветна са задаћом и надлежношћу угарске депутације јесте задаћа и надлежност којом је хрватска депутација изабрана у истој цели у априлу год. 1882. Да изађе наиме ту депутацију, хрватски сабор позван је на то прев. отписом од 15. (27.) априла 1882.

У том се отпису изрично вели: да се ради о висећим јоште питањима односећим се на речко подручје, што не би имало смисла, кад би још осим унутрашњих питања односећих се на автономију, било не решено и питање о државноправном положају и припадности Реке, јер тад би читаво речко питање висеће било, те се не би могло говорити о појединим висећим питањима гледе речког подручја. У споменутом прев. рескрипту има пак јоште пасус, који посве одговара уводу споменуте резолуције угарског сабора, будући се ту вели: нека депутације које ће се изаслати настоје, да гледе споменутих висећих питања склопе погодбу, уважујући посебити државноправни положај и државну припадност споменутога (речког) подручја. Уважити пак може депутација само оно, што већ постоји и што је установљено, не пак оно, што би депутација имала истом за будуће установити.

До душе је хрватски сабор, бирајући депутацију у априлу г. 1882. очитовао, да се споменутим прев. отписом не може прејудицирати права Хрватске на Реку; али, чим је не гледећи на то изабрао депутацију, очитовао је тим недвојбеним начином да успркос свом противном начелном становишту држи могућим и сходним покушати решење у прев. рескрипту споменутих, то јест: на автономију Реке односећих се питања. Да, кад је у оно време са стране јавнога мнења у Угарској изражена бојазан, да је споменутим придржајем хрватскога сабора, већ a priori искључена могућност споразумљења и да је тај придржај готово што и одбијање избора; био је орган хрватске владе и садашње већине хрватског сабора, који је то одлучно порекао, видећи у том неоправдан песимизам и узпркос оном придржају сматрао повољно, свестрано задовољујуће решење не само као могуће већ је изразио и наде у таково решење; што се ипак не би било могло догодити, да се није и с хрватске стране успркос оном придржају потанка расправа о питањима, односећих се на автономију сматрала могућом.

Пошто је тако установљена задаћа и надлежност како угарске тако и хрватске депутације, то је тим тачно означен и овај положај, што га угарска депутација има заузети према предлогу поштоване хрватске депутације датираном од 13. (25.) маја 1883., положај, који не може бити други већ да се — пошто се споменути хрватски спис искључиво бави државноправним положајем и припадношћу Реке — са стране угарске депутације најодлучније изјави, да се она у расправу тих, по резолуцији њезиних мандата те по њезином властитом уверењу већ законито решених питања, нити може, нити сме упуштати.

Изјавив ово, угарска депутација прима на повољно знање очитовање, садржано у хрватском предлогу, да је угарска држава своју власт према Реци извршила преко сваког очекивања сјајним и спасоносним начином — доиста како на корист своју, тако и на корист краљевина Хрватске, Славоније и Далмације и града Реке; да хрватски регниколарни одбор не би желио ни за часак смести или видети обустављено то тако сјајно и успешно деловање и напредак; да је њему јасан, уважења вредан, изнимни положај града Реке погледом на знамениту будућност у трговачком обзиру, и коначно да ће овај регниколарни одбор, а поуздано и хрватски сабор највећом спремношћу дочекати оне предлоге, које би угарски краљевински одбор и заступници града Реке поднели означеним путем и у споменутом правцу.“

А такове су понуде фактично ставили речки заступници у свом поднеску од 14. (26.) маја 1883., те тако и угарска депутација може да каже своје мнење у погледу оних предлога, у којима се расправљају не решена јоште питања, спадајућа у задаћу и делокруг краљевинског одбора, при чему угарска депутација себи придржава право, да ће у каснијем стадију расправа, буде ли од потребе овим речким предлозима додати и са своје стране неке предлоге, те се изјављује приправном — држећи се свога горе споменутог становишта, — да ће евентуалне даље с хрватске или речке стране дошавше предлоге радо учинити предметом зрела размишљања и настављена расправљања.

Изјављујући се о споменутим речким предлозима угарски ће одбор поћи оним редом, којим су штовани речки заступници та питања расправили.

I. Закондавство.

Угарски одбор, слажући се посве са заступници града и котара Реке, такођер мисли, да ваља желити, да се важаност угарских закона пренесе и на град и на котар Реку, при чему пак не смеће се

с ума, да би овај или онај закон у Реци био безпредметан, док би опет може бити друге законе, због тамо фактично постојећих одношаја, требало у појединим тачкама преиначити. Гледе тога питања, колико се ради о начелу, влада дакле потпун споразум међу угарским одбором и речким заступницима. Но што се тиче спровођења тога начела, оно је битно уједностручено тим, што је ово питање у два конкретна случаја већ законито решено; наиме §. 48. зак. чл. XXXVII. 1880. и §. 271. зак. чл. XVII. 1881. Први тих расправља о оживотворењу угарског казненог закона, а други садржава стечајни ред, те се у оба „гледе Реке овлашћује министар правосуђа, да у питању стојећи закон посебном наредбом проведе и да у тој наредби изведе преинаке, одговарајуће тамошњим одношајима.“

Ослањајући се о пример ових, од стране горње и доње куће угарског државног сабора прихваћених од Њ. Величанства санкционираних, дакле у сваком погледу необоривих закона, тражила би кр. угарска влада горњем слично овлашћење, да све од године 1867. уставним путем створене законе уведе у Реку, а разумева се само по себи, да би се при том имали саслушати надлежни заступници града и котара Реке, те уважити онде постојећи посебни одношаји. Но у будуће имао би се код сваке поједине предложене законске основе у истом смислу узети обзир на Реку. Угарској депутацији не чини се нужним, да се изрично спомене — како то желе цењени речки заступници, — „да у Реци као и до сада остане у крепости аустријски грађански закони донде, док се законитим путем не донесе грађански законик за Угарску“, пошто се и само по себи разуме, да се велеважни, сада важајући закон, макар и не спадао у ред уставних угарских закона, не ће уклонити, докле год не буде у место њега постављено нешто боље у целини или бар делимице.

Угарски одбор нема никаква приговора против оне жеље речких заступника, да се сви они закони који буду важали за Реку издаду такођер у аутентичном талијанском преводу.

II. Управа.

Угарски одбор са свим је споразуман с тим, да Река и котар на темељу постојећих закона уређују своју автономну управу статутом, одобреним од кр. угарске владе. Да се тај статут инартикулира као закон, угарски одбор не држи сходним с тога, што спада у надлежност ексекутивне власти, такав статут одобрити, па по том суделовање легислативе не треба; с друге пак стране морао би се такав статут већим делом бавити с месним интересима који се често мењају, а с тога није упутно, да се при свакој таквој у многим случајевима не знатној промени, покреће читав законодавни апарат.

III. Богоштовље.

Изреку, „да богоштовни послови Реке стоје под врховном управом угарског министра за богоштовље и наставу“, прихваћа угарски одбор безусловно; исто се тако и он придружује жељи речких изасланика, да се речки рим. кат. зборни каптол, који је год. 1787. из пуљске дијецесе излучен, те је само административном надзору сењско-модрушког бискупа ad personam подређен, а да никада није био у његову дијецезу утеловљен — излучи из садашње свезе са дијецезом сењско-модрушком. У том погледу изгледа угарском одбору најцелисходнија жеља, да се устроји посебна бискупија речка. Међу тим да ли се таква бискупија основати може, па ако може којим би се начином то спровело — ако ли не може, шта би онда имало ступити на место досадашње свезе речког зборног каптола — одлука о тим питањима придржана је даљим расправама, при којим се има нарочито саслушати и кр. угарско министарство богоштовља и наставе. Каноници на речком каптолу имали би се свакако именовати управ онако као и у Угарској, то јест, Њ. апост. Величанство именовало би их уз према-подпис кр. уг. министра за богоштовље и наставу.

Што поштовани заступници Реке кажу на крају одсека: „једнаким начином имало би се одредити, да се и грчко-несједињена (српско-православна) парохија излучи из садашње њезине свезе, па да се и за остале рецепирane вероисповести учини томе начелу одговарајућа наредба“ — угарски одбор не може против начелнога захтева ништа приговорити, али би морао штоване заступнике Реке молити, да му практичну важност дотичних одредаба потање разјасне.

IV. Настава.

Угарски одбор слаже се с тим, да речка муниципија уреди народну наставу властитом од владе потврђеним статутом, као што пристаје и уз начело да би сви у Реци постојећи учевни заводи имали стојати под врховном управом кр. угарског министра за богоштовље и наставу, наравно у колико се ово начело може применити без повреде стечених права; где таквих права има, морало би се, да се на тим правима основаним захтевима задовољи, потражити правичан начин решења.

V. Судбеност.

У овом погледу држи угарски одбор, да садашње стање скроз одговара како захтевима угарске државне мисли тако и интересима Реке, колико је то уз дане околности у опште могуће; с тога угарски одбор не може увидети потребе да се ово стање промени.

Тим начином исправљени предлози штованих заступника Реке јесу по мњењу угарског одбора таки, да би њихово оживотворење било не само с ужега угарскога становишта пожељено и за Реку пробитачно, него да они ни у ком погледу неврећају права и интересе краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, па ма колико су по Реку корисни, посредно могу и интересу ових краљевина послужити.

У Будимпешти, 30. маја 1883.

Угарски краљевински одбор. Гроф Иван Цираки, председник. Фердинанд Ебер, Густав Вижоњи. Др. Макс Фали, известитељ.

Из листова.

29-ог пр. месеца испунило се 15. година како је блаженопочивши кнез Михаило пао од злобне руке непријатеља српских. „Срп. Нез.“ посвећује тој по васцело српство тужној успомени следећи чланак:

„Данас сваки српски патриота најсветијим пијететом прелива гроб великог кнеза патриоте Михаила Обреновића III. који је од руке грозних убица данашњи дан 1868 године испустио своју племениту душу.

Народ српски вазда ће на дан ове тужне успомене заклињати се пред блаженом сени неумрлог кнеза патриоте говорећи из дубине душе и срца свога: **твоја мисао погинути неће.** А из те своје заклетве црпеће он вазда снагу своју за велики историјски позив свој. Светла слика великог кнеза сија ће народу нашем вазда пред очима, она ће му осветлавати прави пут, којим треба да иде ка лепшој будућности својој, она ће га као добри анђео хранитељ и чувати од оних несретних и убитачних странпутица, које воде пропасти.

Велике историјске личности тек после смрти добијају прави значај у народу. Па тако ће и народу српском успомена на великог кнеза патриоту бити увек звезда путеказалица. Неумрли кнез мученик пао је као жртва за велику мисао народну, а мученици такови вазда су источник свију врлина, које су потребне за остварење народних идејала. Нису дакле празне речи: „твоја мисао погинути неће,“ које народ сећајући се свога владара и данас понавља. Оне су доказ, да народ српски има снаге и воље де оствари оно, што му је велики мученик владар оставио у аманет.

И поред оваке крепке и одлучне воље народне, поред толико будне свести народне, морају постати сви напори спољних и унутрашњих непријатеља народа нашег ништави; свако лицемерство и притворност, ма како се оно потискивало напред, и ма какву маску мењало на се ступајући на освештани гроб кнеза мученика, не може се сакрити будном оку народном. При светлости коју просипље светла сен великог и неумрлог владара српског, видеће се и распознати оно што је добро и племенито од онога, што је зло, што је служило вазда на штету народа и отаџбине, што је својим себичним радом радило и ради да сатре и упропасти велику народну мисао.

Али при успомени на велике мужеве, излази на видик и снага народа, јачина његове свести и одушевљења. И ми данас шаљући топле молитве за блажени покој душе великог кнеза мученика, видимо како је све оно ништаво што није са народом, што не дели његове мисли и осећаје и што се неодушевљава његовим идеалима. И гледајући тако величанствену слику ми смо утешени, те преливајући гроб неумрлог владара српског можемо смело и одважно рећи: „**твоја мисао погинути неће.**“

Дневне новости.

(Феликса Парчетића, в. жупана новосадског) задесио је одмах у почетку његовог борављења у нашој средини — јер се исти тек пре кратког времена у Нови Сад доселио — удар у породици. Млађи његов син Шандор, који је у 4. години пао је у болест шарлаха и подлегао је овој болетици 30. маја, а сутра дан је сарањен.

(Софија Орлићева,) приправница првог разреда српске учитељске школе у Карловцу, умрла је 16 маја о. г. у Госпићу код својих родитеља у 18 години својој. Покојница беше одлична ученица, и пре него што је ступила у учитељску школу, свршила је IV. разред кр. реалке у Госпићу, где је међу многим мушкарцима била прва с одликом. Вечан јој спомен! „Шк. Л.“

(Касациони суд београдски) одобрио је стављање под суд уредника „Народног Ослобођења“, М. Ђорђевића-Призренца, за чланак „Чије је чиновништво“, а суд вароши Београда потврдио је тражење полиције београдске да се уредник истога листа стави под суд због чланка „Доцкан сте се сетили“. Лепе прилике!

(Влада Милојевић) уредник „Босе“ издржао је затвор на који га је осудио суд вароши Београда.

(Љубомир Бојовић) бивши уредник „Брке“ осуђен је 28-ог прошлог месеца пресудом суда вароши Београда због једне слике на шест месеци затвора.

(Преска парница.) Читасмо ово дана у „П. Лоју“ судску расправу свештеника нашег Јеврића из Темишвара противу клеветничког гласила њег. наименованости. У том гласилу стајало је, како је опште поштовани наш свештеник Јеврић нека безумна дела чинио, која се показаше пред судом као опсена и проста клевета лажна оног листа и гласила Њ. Н. Јеврић је великодушно и као прави проповедник Христове науке опростио свом противнику и клеветнику, те је овај од суда осуђен само на плаћање трошкова судских.

У оној клевети у чланку стајаше још и ово питање: „Како може још даље да остане онај у чину свештеничком, који је таква зла дела починио? Да није та недела починио — суд је обелоданио. Ал' ми сад имамо друго против питања да ставимо: Пре неколико година ми читасмо у угарским званичним новинама, како је изобличен неки поп Магарашевић, па јошт два друга у изтрази Лазе Настића и Јована Павловића, да се је криво заклео. Стајаше пуно име тог грешника печатано. Ми још чувамо дотични лист, који је то јавио. Питамо сад: **како може тај лажни сведок кривозаклетник још и дан данас бити парох и црвенопасац у дијецези карловачкој?** Шта ће тај човек моћи своје стадо да учи, кад дође на ону заповест Божју!

„**Не говори лажљиво на ближњега твога!**“ Ко ће нам одговорити на ово основано питање?

(Громом убијен.) У суседној Каменици ударио је опет у уторак у вече гром у један од јабланова, што су у врту спахијском уз Дунав засађени, и то близу станице локалне лађе. Уз дрво су се налазиле четири раденика, Талијана, од којих је један с места оглувио, један се тако озледио, да су га у болницу однети морали, а један је на месту мртав остати.

(Принц осуђен — на смрт.) Пре неког времена јавили смо да је принц од Шаја, Тибау Исава од суда у Рангуну осуђен на смрт, што је убио два човека своје пратње. Принц је против те осуде апеловао, наваћавајући да је он као суверени господар имао право чинити шта хоће. Највиши суд, пред кога ова ствар најзад дође, решио је, да принц шански није суверен, услед чега и апелација одбијена и осуда првог суда потврђена буде. Принц Тибау Исава биће за четрнајест дана погубљен — ако влада не уважи молбу за помиловање, која је већ поднесена.

(Смели жидов свирати у католичкој цркви?) Ово „веома важно“ питање забављало је ту неки дан „славно“ градско представништво суботичко. Распру је изазвао тамошњи жидовски виолиниста Ленер. Мњења градских старатеља беху веома различна. Једни доказиваху да опат Пробајчевић нема права искати да представништво градско уклони жидовског свирача из кора црквеног, јер да њему не припада у дужност водити бригу и о томе, којој вери припадају варошки свирачи; други опет наваћаху да је звук ћемана без икакве вере, те када се са треће стране чуше гласови „да је све једно којој вери свирач припада, само нека се добро свира“, — тада и „славно“ представништво донесе „већином гласова“ решење, да жидов може и на даље гудити у католичкој цркви суботичкој. У извештају не каже се до душе, колико је жидова било у редовима „славног“ представништва. Опат Пробајчевић моли се дакле и даље онако, како му Ленер свирао буде.

(Велосипед на Цетињу.) „Г. Ц“. пише: „У прошли петак било је наше Цетиње необично узрујано једном ретком новином, којој наши стари Црногорци нису могли лека наћи. Нешто на два точка, човек је, шта ли је, буди бог с нама, мину као муња путем од Бајица к Цетињу, заустави се под мурвом крај бистијерне на великој пијаци, сиђе доле са те своје справе од два точка, уми се хлађаном водицом и заложи мало опако из несница. С чудноватим и необичним неким неповерењем приступаху к њему наши Црногорци који нису видели Беча, Париза ни Лондона, мераху га од главе до пете, завириваху у ту његову справу са сваке стране, али све за луђо, лека јој не знадоше. Не потраја неколико минута, а тај ускогаћа опет узјаха на ту своју справу од два точка, обрну право друмом кроз Цетиње и окрену пут Бајици јурећи као стрела. Ко је то? и шта је то? разбираше свак и нагађаше један овако други онако. На послетку, од оних који су били по Бечу, Паризу и Лондону разабра се, да је то био човек као што су и други људи, само што је **Инглез** и да се она чудновата справа његова зове **велосипед**, први који је преко Праћишта пројурио. Хвала милом Богу, што још не ће бити! Један манити Инглез са велике поморске ескадре инглеске, која је ове недеље стигла под Котор, окладио се са својим друштвом, да ће за пет сати на велосипеду стићи из Котара на Цетиње и са Цетиња у Котар, и — одржао опкладу! Колико ли се њих уз пут прекрстило, гледајући то чудовиште!

(700 — годишњи јубилеј.) — На годину навршује се 700 година, како су се Саксонци населили у Ердељу. Тај момент оће ердељски Саси да прославе великонародном свечаношћу.

(Величанствен концерт) може се назвати онај што ће се 6-ог, 8-ог и 10-ог тек. мес. приредити у лондонској кристалној палати за прославу успомене на композиту Хендла, ког Инглези уважавају као оснивача народне музичке школе инглеске. Светковина ова држи се сваке три године у Лондону, и том приликом приказују се прва дела Хендлова као „Месија“, „Израјил у Мисиру“. „Савле“, и т. д. Но ове године кане приредити светковину, којој ће тешко бити равне наћи у читавој прошлости свирке. Под управом Михаила Косте приказиваће на 4000 певача и музичара поменуте композиције Хендлове; соло-партије примиће први уметнички великани и великанке, међу овима госпође Албани, Требели и друге. Ђенерална проба биће 3-ег јуна.

(Велика врућина.) У Француској наиме у Паризу влада тако велика жега, да су ту неки дан под упливом исте на улицама Париза две особе полуделе.

(Године суверена.) Најстарији владар на свету јесте цар Виљем, који сада стоји у 86-ој години. За њим долазе: краљ Холандије са 66, краљ Данске са 65, Краљица Викторија са 64, краљ Виртемберга са 60, цар Бразилије са 57, краљ Саксонске са 55, краљ Шведски и Норвешке са 54, цар-краљ Аустро-Угарске са 52, Краљ Белгије са 48, краљ Португалске са 44, краљ Румунске са 44, владар Црне Горе Никола I. са 42, цар Турске са 40 краљ Италије са 39, цар Русије са 38, краљ Баварске са 37. краљ Грчке са 37, краљ Србије са 28 година; најмлађи је међу свима краљ Шпаније Алфонзо, који има 25 година.

(Из Москве.) Из опширнијих извештаја, нарочито који сада стижу у руским листовима о крунисању, попуниће мо прве извештаје о овом великом чину некојим појединостима:

Великолепно небо, под којим су цар и царица из Кремља ишли у цркву, носила су за мотке 4 генерала-ађутанта, а кићанке држала су 32 генерала-ађутанта. У успенској цркви при крунисању служили су ових 12 архијереја: митрополит новгородски, петроградски и чудски Исидор, митрополит кијевски и галички Платон, московски Јаневије, ексарх грузински Сергије, архијепископ тверски Сава и епископ: Јонатан јарославски. Теомост владимирски, Теодосије вологодски, чланови московске синодалне конторе, епископ Порфирије и Јован, и представник јерусалимског патриарха Никодим, архиепископ таворски и Кане галилејске. Осим ових 12 архијереја, било је 14 архимандрита, игумана и протојереја; уз митрополита Исидора била су 3 ђакона, уз друге митрополите по 2, уз остале архијереји по 1 ђакон; уз то били су придворени протођакони и причетници. На сва ова лица ц. двор дао је начинити златоткано одело, које је особито богато за архијереје. Архијерејска и архимандритска одежда стаје свака по коју хиљаду рубаља. Свега је одежда начињено 101. Ове одежде оставиће се на употребљење оним лицима, која су их при крунисању носила. Осим тога сва лица добиће и друге награде: сви епископи добиће титулу архиепископа; митрополит Исидор добиће право да кад служи пред њим се носи запрестони крст, које су имали стари московски патријарси. —

За смештање ц. гостију у Москви узео је ц. двор 22 приватне гостионице и до 150 каруца стављено им је на расположење. —

На јектенију приликом крунисања ђакон је први пут споменуо ц. титулу са додатком речи: **Господар туркестански.**“ —

Што је год било руских госпођа на трибинама при крунисању, **све су биле у руском народном оделу.** —

Осветљење Москве на дан крунисања сви извештаји описују као што донде никад невиђено. Кремаљске куле изгледале су спрам тамнога неба као огњени великани. Црква Василија Блаженога блистала се у десетинама тисућа пламенова. Кремаљски бедем од црвене (красне) пијаце био је порубљен широком ивицом прозрачних грбова гуверниjски, који су међу собом спојени били богатим шареним жирландама. Код главног уланско племићског збора бацале су светлост две огромне огњене вазе са живим зеленилом. Врата од великог позоришта непрестано је освећавала бенгалска ватра. Око се уморило од гледања у безбројне огњене обелиске и друге декорације. Особито је електричност овом приликом употребљена у сразмерном размеру. Небројне електричне лампаде у свима деловима вароши уједанпут су биле запаљене. За осветљење Кремља и торња Ивана Великога утрошено је 2 милиуна фуната електричне жице. Само за осветљење кубета једне московске цркве употребљено је 3500 лампада електричних, свака сјајна као 16 свећа. Као најлепше осветљен предмет означавају прочеље цркве Василија Блаженога. Испред тајничке куле на пијаци бацао је шедрван воду на 14 метара у вис, осветљену зрацима шарене светлости.

(Против дифтеритиса.) „Медиц. Блетер“ јављају да је Готвалд у Берлину на основу учињеног опита постигао стварних резултата употребом брома против дифтеритиса, начином као што је то већ 1863 Шиц у Прагу препоручио. У исто време обнародовао је и Хилер у „Карите-Аналама“ низ опита, учињених од године 1872. Већ од 10 година лечи он конзеквентно све на дифтеритису оболеле инхалацијом и мазањем с бромом, те је дошао до убеђења да до сада ни једно друго средство против дифтеритиса није показало бољег резултата. У свима случајевима напредовало је лечење брзо, дифтеритиске коре (красте) отпадале би редовно већ након 24—48 сахата, кадкад и у току првога дана. Ретко је примећено да се процес прављења нових краста) продужио.

Политичке вести.

— У Далмацији обављени су избори сеоских општина. Срби и Талијани добили су 6 а Хрвати 14 изборних срезова.

— По петроградским вестима издаће се скорим амнестија за преске преступе.

— Најновије вести из Арбаније јављају да су „усташе“ савладане и да је опет успостављен авторитет султанов, који је у Арбанији услед

дволичног и неодважног држања задњег гувернера скадарског скоро са свим исчезао био.

— Цариградска патријаршија и тамошња Грчка општина обратили су се писменом молбом на султана, да се не дирају права и повластице што их општина ова од старина ужива, а које Порта хоће да измени теме, што ставља под турску јурисдикцију нека питања, која су до сада стојала под јурисдикцијом патријаршије.

— Из Рима јављају да је папин заступник при крунисању, Кардинао Ванутели, предао цару Александру ручно писмо папе Паве XIII.

— Дунавско паробродско друштво тражи такође концесију за регулисање Демир-капије.

— Нови гувернер за Ливан, Васа-паша приспео је претпрошлог уторника у Бајрут, где га је дочекао Рустем-паша, са званичницима и многим депутацијама. У говору што га је управио на главаре ливанске изјавио је Васа-паша, да је решио продужити политику његовог претходника, која је у Ливану утврдила мир и заснована благостање, и која је постигла задовољство султаново и одобравање европских велесила.

— У пруском сабору отпочела је расправа о црквеним законским предлозима, који ће се по свој прилици упутити засебном одбору. 16-ог или 17-ог тек. месеца држе да ће сабор закључити своје седнице.

— Прошлог понедеоника обављени су у Риму накнадни избори за градско представништво, у којима су с папином дозволом суделовали и клерикалци. Сматрају да је ватикан овим хтео да опроба своју снагу, како би се знао владати при идућим изборима за комору.

— Јавља се, да је лорд Гренвиљ изјавио мадагаскарској депутацији, која се сада бави у Лондону, да би добро било кад би земљаци њихови престали ратовати и склопили мир с Французима, пошто ни једна европска велесила неће интервенисати у овој ствари. Отезањем — рече министар — погоршаће се само француски услови.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 28. маја (9. јуна).

Жито из Потисја	— — — —	79 81 ф.	10.85 ф.	11 30
„ „ „	— — — —	77 „ 79 „	10.70 „	11.10
„ банатско	— — — —	76 „ 81 „	10.30 „	11.—
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—·—
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—.—
„ бачко	— — — —	79 „ 80 „	10.80 „	11.20
„ „	— — — —	76 „ 78 „	10.40 „	11.—
„ влашко	— — — —	76 „ 78 „	9.60 „	9.80
„ „ по каквоћи	— —	74 „ 75 „	8.80 „	9.60
„ српско	— — — —	76 „ 77 „	9.40 „	9.60
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—.—
Уванц-жито за март-април 1883.	— —	ф. 11·30 „	— ·—	
„ за септ.-октобар	— —	„ 10.86 „	10.88	
Раж мађарска	— — — —	„ 7.45 „	7.75	
„ влашка	— — — —	„ 7.20 „	7.40	
Јечам за храну	— — — —	„ 7.25 „	7·60	
„ за пиваре	— — — —	„ 7.50 „	8.–	
„ влашки	— — — —	„ 7.— „	7.30	
Зоб трг. роба	— — — —	„ 6.30 „	6.60	
„ фина роба	— — — —	„ 6.60 „	6.90	
Уванц-зоб за март-април 1883.	— —	„ —.— „	—.—	
„ за септ.-октобар	— —	„ 6.80 „	6.82	
Проја мађарска	— — — —	„ 8.— „	8.25	
„ влашка	— — — —	„ 8.25 „	8.50	
„ влашка за пролеће	— — — —	„ —.— „	—·—	
Кукуруз, готова роба, банатски	— —	„ 6.75 „	6·80	
„ „ „ влашки	— —	„ —.— „	—.—	
„ за јули-август банатски	— —	„ 6.96 „	6.98	
„ за септ.-август банатски	— —	„ —.— „	—.—	
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— —	„ —·— „	—.—	
„ за мај јуни 1883.	— — — —	„ 6.65 „	—.—	
„ за јан. фебр. март, банатски нови		„ —.— „	—·—	
„ за јан. фебр. март, влашки нов		„ —.— „	—.—	
Репица готова роба Kohl	— — — —	„ —.— „	—.—	
„ банатска	— — — —	„ —·— „	—·—	
„ за август-септембар Kohl	— —	„ 14.⅓ „	14.⅔	
„ за јули-август банатска	— —	„ —.— „	—.—	
Горушица по каквоћи	— — — —	„ 6.50 „	7.60	
Мувар „ „	— — — —	„ 13.— „	13.25	
Лаћено семе по каквоћи	— — — —	„ 11.— „	12.50	
Кудељно семе „	— — — —	„ 9.50 „	10.50	
Викељ по каквоћи	— — — —	„ 7·— „	7.50	
Пасуљ бели нови	— — — —	„ 10.— „	10.50	
„ „ стари	— — — —	„ 7.— „	8.—	
„ жути нови	— — — —	„ 10.— „	11.—	
Погачице од репице	— — — —	„ 5.50 „	6.—	
Погачице од горушице по каквоћи	— —	„ 5.— „	5.25	
Паприка трг. роба	— — — —	„ 17.— „	18.—	
„ фина роба	— — — —	„ 45.— „	48.—	
„	— — — —	„ —.— „	—.—	
Мед оцеђен	— — — —	„ 37.— „	39.—	
„ воштан	— — — —	„ 36.— „	37.–	
„ за октобар-новембар оцеђен	— —	„ —.— „	—.—	
Восак рожњавски	— — — —	„ 136.— „	139.–	
„ славонски	— — — —	„ 138.— „	142.–	
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма		„ 14.— „	14·50	
„ „ „ у џакови	— —	„ 14.— „	14.25	
„ уванц роба за нов. у бурадма		„ —.— „	—.—	
„ „ „ „ у џакови	— —	„ 10.25 „	—.—	
„ босанске гот. роба нова у бурадма		„ —.— „	—.—	
„ „ „ „ у џакови	—	„ 14.— „	15.—	
„ уванц роба за нов. у бур.		„ —.— „	—.-	
„ „ „ „ у џакови	—	„ 10.50 „	10.75	
Пекмез, готова роба, славонски	— —	„ —.— „	—.-	
„ банатски	— — — —	„ —.— „	—.—	
„ август-септембар славонски	—	„ 18.50 „	—·—	
Свињска маст варошка	— — — —	„ 65.50 „	66.—	
„ „ сеоска роба	— — — —	„ —.— „	—.—	
Славина сољена варошка	— — — —	„ 56.— „	58.—	
„ „ сеоска роба	— — — —	„ 54.— „	55.–	
Шпшарке прима мађарске 1881	— —	„ 16.— „	17.—	
„ прима мађарске 1882	— —	„ 14.— „	15.50	
„ секунда „ 1882	— —	„ 9.— „	11.—	
„ прима српске 1882.	— —	„ 15.50 „	16.—	
„ прима босанске 1881.	— —	„ 12.25 „	13.—	
Овчије коже српске по 100 ком.	—	„ 140.— „	145.–	
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.		„ 40.— „	42.–	
„ „ македонске по 56 ком.		„ —.— „	—.—	
Јагњеће српске нове 102 ком.		„ 90.— „	105.–	
„ нове хрватске 102 комада	—	„ 90.— „	110.–	
Козије хрватске за 56 кила	— — —	„ 55.— „	60.	
„ мађарске и ердељске за 50 кила		„ —.— „	—.—	
„ српске за 56 кила	— — — —	55.— „	58.—	

све без погу и рогова са 2% шконто.

Храна. Наш овонедељни рад са пшеницом, отпочео је као и прошле недеље са наглим скакањем, те су тако скакале дневно цене са 10—15 новч., док се није једном постигла највиша цена и то: уванс-пшенице за јесен ф. 11.20, а готове робе до ф. 11.60. Веома су разни извештаји о стању усева и тако се тужи на пр.: Пемска на велику сушу и никакву жетву, Русија пак има добро стање усева, а у Берлину и Паризу пале су цене од хране. Код нас се туже у опште на хрђу, али је иста у млогим крајевима само по листовима хране, те тако није иста штетна по зрно. Наш је правац рада од неколико дана лабав, а цене уступају, но инак крај свег тога, што су повољни гласови са више страна Европе, нећемо имати велико падање цене, јер је код нас искључена добра жетва. Ма да су одказани од 1. маја до данас 186.750 метер-центи кукуруза, а ван тога још и директ продани најмање 120.000 мет.-центи то инак не може изостати по моме мнењу скакање цене, јер је сваким даном потреба већа, а само за 130.000 ком. свиња који се налазе у Штајнбруху, треба сваки дан око 5000 мет. центи кукуруза. У опште се туже на усеве зоби, те тако можемо лако добити и високе цене.

Продукти. Шљиве су слабо тражене и учињено је неколико шлусева по непромењеним ценама. Цена масти и сланине јако пада, а услед велики довоза свиња, бива понуда све журнијом, те се тако за варошку маст заједно са буретом, не плаћа данас више од ф. 65.50. Варива су јако тражена за иноземство, а наиме је велико распитивање за пасуљ и сочиво. Ни проја није мање тражена, која се плаћа до ф. 8.50, но трговци — који су још у напред учинили шлусеве по ф. 6.50 до ф. 6.75 — нису у стању ливеровати робу, јер исте нема овде код нас, те тако морају плаћати грдне диференције. Што се тиче рада са кожама, то се позивам на свој посебан извештај од четвртка.

Исправак.

У прошлом броју изостала је случајно код чланка „Подвала“, што је у листку саопштен, да је исти прештампан из београдског листа „Српске Независности“, чиме се ова погрешка поправља.

Одговори уредништва.

Г. Николи Беговићу, проти у Карловцу. — Примили смо 20 фор. и предали смо их новосадском одбору за прикупљање прилога.

Г. Ђури Поповићу, кр. судском чиновнику у Жабљу. — Ми невнамо где се упитни некролог налази, јер наш лист није излазио г. 1864.

Г. С. Ж. И. у Шимуновци. — У погледу вашег првог захтевања немамо ми никаквог права решавања. Та се ствар тиче администрације овога листа и ми смо вашу молбу тамо упутили. Што се пак другог захтевања тиче, ствар је данас већ занашњена.

А. у Ст. Паланци. — Ми невнамо ништа о пређашњим дописима. Молимо за даљу потпору.

XIV. извештај

одбора за пренос костију Бранка Радичевића у Карловцима о добровољним прилозима.

80. Скупио г. Јоца Сладић фризер у Ђакову. По 3 ф. М. Хаџић. По 2 ф. Милан Стојчевић перовођа, Јоца Сладић, Ђуро Робац поштар, Стево Татомиревић. По 1 ф. Сидонија Вукелић, Конст. Немтинац, Андр. Зубер, Тошо Крашић, Г. Грлић, Јоца Мајсторовић. По 50 н. Лука Мандачић, Радован Добродолац пригледник, Георг Рибић, Стеван Ножинић надстр., Јоцо Станишић, Павле Димић. По 60 н. Симо Зтоњанин, Тошо Хаџић. Свега 21 ф. 20 н.

81. Скупио г. Лазар Савић учитељ у Слатини. По 1 ф. Л. Савић, Живојин Дакић, Ант. Цигуша из Југовске Мељане, Васо Буздумовић, Илија Бранковић из Миклуша, Ник. Деспинић из Срп. Михољца, Дим. Бабић. По 60 н. Ана Исајловић. По 50 н. Паја Карапов Тврдковић, Стеван Узелац из Миклуша, Марко Ковачић, Тома Новковић, Ђуро Драгојловић, Дмитар Јеловац. Свега 10 ф. 60 н.

82. Посла сл. срп. читаоница у Вражеву.

а.) Од улазнице на игранку приређену 24. апр. о. г. 23 ф.

б.) Добров. прилога 7 ф. 20 н.

в.) На предлог срп. црњанског пароха г. Јов, Јакшића искупљено 6 ф. 84 н.

г.) На свечарству о св. Ђурђу скупио Мл. Боберић парох и председн. читаонице 3 ф. 22 н.

По одбитку расхода 18 ф. 26 н., добио је овај одбор свега 22 фор.

83. Скупио г. Јован Станковић свешт. у Томашевцу. По 2 ф. Драга Радосављевића, Стеван Николић, Ђока Сударски, Пера Петровић. По 1 ф. Бранко Лазић, Марија Станковића, Јов. Станковић. По 50 н. Јакоб Клајп. По 30 н. Јелисавета Лазића. По 20 н. Стеван Хајзар. По 10 н. Мита Јефтић. Свега 12 ф. 10 н.

84. Послао г. Алекса Мичић из Трста 5 ф.

85. Скупио г. Дим. Мандић, општ. подбележник у Деспот-Сент-Ивану. По 2 ф. Петар Григоријевић парох. По 1 ф. Никола Григоријевић намесник, Стев. Димитријевић бележник, Стев. Коваћевић учитељ, Дим. Мандић. Јоца Врсајков земљеделац. По 50 н. Милош Григоријевић учен. VIII р. Богдан Григоријевић уч. V разр., Ангелина Григоријевићева, Миливој Григоријевић ученик. гђца Милица Лугумерска, Даша Врсајков кнез, Јоца Црњак, Тоша Вујков земљеделци. По 25 н. Фриц Шнајдер. По 20 н. Лаза Апић благ., Игњат Грујић трг., Јосиф Моргенстерн трг. По 40 н. Леополд Голдштајн крчмар. Свега 12 ф. 20 н.

86. Скупио г. Ат. Мејић прота у Северину. По 5 ф. Ат. Мејић. По 2 ф. Ат. Добровић поштар По 1 ф. Миле Јуришић парох, В. Грђевачки, Сава Теодоровић парох в.-борнанским, гђа Кат. Теодоровића, Логин Марковић јеромонах, Милка Леополд из В. Писанице. По 60 н. Ф. Р. из В. Писанице. По 50 н. Тереза Думић трг. из В. Писанице. По 40 н. Мишко Тарбук из В. Писанице. По 30 н. Ник. Цикуша из В. Писанице, Јелена Леополд мала Српкиња. По 25 н. Анка Дробњак Српкиња, Босиљка Дробњак Српкиња, Софија Дробњак Српкиња. По 20 н. Н. Н., Анка Недељковића, Мих. Цикуша ковач, Јов. Соларић, сви из В. Писанице. Свега 15 ф. 65 н.

87. Скупио г. Коста Лера у Дубовцу. По 1 ф. 40 н. Коста Лера трговац. По 1 ф. Милут. Стојановић свешт., Миша Николић финанц. По 60 н. Гаја Димитријевић кнез. По 40 н. Жива Секулић благ., Лаза Милошев ратар, Аца Секулић цркв. председн. По 30 н. Антон Милић бележн., Пера Николајевић гостионичар. По 20 н Ал. Барбузан подкнез. Свега 6 фор.

88. Скупио г. Максим Миловановић парох у Ст. Врбасу. По 1 ф. М. Миловановић, гђа Милица Миловановићева. По 50 н. Јован Стефановић, гђа Софија Стефановића, Мита Стефановић, сви из Ст. Кера, Тодор Стојнић, Мита Цвејић, Јов. Михајловић, Јаша Бабић, Милан Стефановић, учитељ. По 40 н. Стев. Дишић. По 30 н. Марија Тешићева из Д. Ковиља, Јула Чобанска, Шандор Шуваков. По 20 н. Ана Миловановићева, Ката Којића, Милан и Иван Цвејић, Ката Дишићова, Милица Дишићева, Димићева, Дамјан Анаргић, Тода Аларгићева, Макс. Радованов, Новак Којић, Л. Панић, Живан Михајгов. По 10. н. Милица Поповићева из Шова, Иван Маријанов, Тода Цвејић, Јула Радованова, Љуб. Којић, Лука Танацков, Лаз. Довијарски, Л. Чучулић, Мл. Шуванов, Васа Панић, Јов. Радованов, Лаз. Жижић из Ченеја, Нестор Станков; ученици ново-врбашке полугимназије: I. разр. Аврам Мудрински, Ђорђе Мартиновић, Влада Араницки, Марко Вујић, Богдан Мирковић, Јов. Стејин; II. р.: Гавра Гавански, Јов. Медурић, III. р. Гавра Гавански, Јов. Медурић, III. р. Бошко Петровић. Свега 11 ф. 70 нов.

Уз то по I.—XIII. извештају 10 дуката 50 пара 2296 ф. 55 н.
Свега 10 дуката 50 пара 2413 фор
у Карловцима 25. маја (6. јуна) 1883.

Перовођа: **П. Марковић.** Председник: **П. Кречаревић.**

Благајник: **Коста Павловић.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
КОД СВЕТОГ САВЕ.

ЗА ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ

препоручујемо славним школским одборима, управитељима, учитељима и дечијим родитељима, као:

ДАРОВИ

СА СЛИКАМА И БЕЗ СЛИКА
ова нова и најновија издања:

Са сликама:

Дани одмора	20	Високи Стеван	15
Дечије радовање	30	Карађорђе	15
Мали декламатор	25	Цар Лазар	15
Чесница	20	Светачке песме	15
Дан и ноћ	25	Смрт Смаил-аге	15
Радованов дар	25	Робинзон	50
У Дембелији	20		
Мали Робинзон	20		
Дечија слава	30		
Рано рани	30		
Све по избор нар. песме	10		
Вук Караџић	15		
Свети Сава	10		
Одабране песме Бранкове	25		
Бој на Косову	20		
Мале гусле	10		
Милош Обилић I.	15		
Милош Обилић II.	15		
Милош Обилић III.	15		
Ђорђе Скендербег I.	15		
Ђорђе Скендербег II.	15		
Српски хајдуци	15		
Црногорци	15		
Сватовске песме	15		
Бановић Страхиња	15		
Срби окружише Лазара	20		
Цар Душан	15		
Сибињанин Јанко	15		
Старина Новак	15		

Без слика:

Ослобођење Србије	15
Славне жене и девојке	20
Јакшићи	15
Бојеви Црногораца	20
Женидба Црнојевића	15
Омиљене нар. песме	20
Светли дани српски	40
Велики декламатор	60
Краљевић Марко	50
Милошева	10
Чича Томина колеба	40
Честитке	50
Две посестриме	20
Морске приповедчице	20
Радња в злато	20
Божић	30
Стеван Немања I.	10
Српске нар. загонетке	10
Огледало бл. сина	10
Мала катавасија	20
Бирчанин Илија	50

Ко у групи од ових горе наведених књига купи:
добија на ф. 2 или 3 — — 20 процената
„ „ „ 4 — — — 25 „
„ „ „ 6 — — — 30 „
„ „ „ 8 — — — 33⅓ „
„ „ „ 10 — — — 40 „
толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

Нови Сад, јуна 1883.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи,
„код Светог Саве.“

Сад баш изађе из штампе

ШАЛА И САТИРА

од

АБУКАЗЕМА.

СВЕСКА ПЕТА.

Садржај: Шетње по Новом Саду I—XXV. I. Мало увода по старом обичају. II. Само тако, па ћемо далеко дотерати. III. Уживања у Новом Саду. IV. Појевија Максима Задрина. V. Нови Сад на киши. VI. Ми и Кинези. VII. Божић Божић бата. VIII. Наше мезимче и његов новосадски храм. IX. Треба ли се женити? X. Лудо веће. XI. Шта вели „свет“. XII. Пролеће овде и онде. XIII. Нова звезда на српском Парнасу. XV. Од свачег по мало, да се не очемеримо. XVI. Госпа, која никог не оговара. XVII. С оне стране локота. XVIII. Карловачки сабор и карловачка берба. XIX. Опасне науке за женску омладину. XX. Сабор, који мађарска влада не може пречити. XXI. Куд иде српски новац. XXII. Идилски живот. XXIII. Пријатности сарадника шаљивог листа. XIV. Реч у место дела. XV. Атак на сарадника сатиричног листа.

Цена 40 новчића.

Ко нам новац у напред пошаље, добија књигу (franco) у крстоплету.

По нету цену могу се још добити и све до данас изашле свеске „Шале и сатире“. Препродавцима рабат.

Књижара Луке Јоцића и друга
у Новоме Саду.

ОГЛАСИ.

Стечај.

Услед закључка градског заступства, донешеног у V. редовној седници од 1. јуна 1883. точка 64, расписује се стечај за попуњење места градског капетана, са роком стечаја до 15. јула 1883. Ово место скопчано је са платом годишњих 1000 фор. и 200 фор. станарине, односно станом у нарави.

Који желе ово место постићи, имају своје са сведочбама о способности, моралу и политичком понашању, дојакошњег службовања, и доба, обложене молбенице, ако су у служби, кроз своју предпостављену област, а иначе непосредно, до горе установљеног рока овоградском магистрату поднети.

Намештање бива стално и доживотно са правом на обскрбу по прописима, ваљаним за крал. чиновнике у Хрватској и Славонији.

Успособљење мора бити исто како је прописано за крал. чиновнике у Хрватској и Славонији.

Осим хрватског или српског језика, тражи се и подпуно знање немачког а по могућности и мађарског језика.

На касније приспеле молбенице неће се узети обзира.

У Земуну 8. јуна 1883

За градоначелника:
И. Павловић,
вел. бележник.

1—3

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ МИНЕРАЛНИХ ВОДА

као: **Гисхиблера, Селтерске, Рojчера, Мариенбадер, Карлсбадер** и других, код

Д. КОДЕ

У НОВОМЕ САДУ 9—100

где има и **најбоље соде воде.**

Помодна, галантеријска и белог еспапа трговина

К. А. СУБОТИЋА
у Митровици

потребује два млађа помоћника, практиканта и шегрта. 3-3

У Јарковцу

у кући гђе Ане Михајловић на главној пијаци издајем дућан са рафови, магазом, станом и котарком за 400 мтцти кукуруза, на једну или више година.

1—3 **Арон Пешић.**

СРБИН ЗЛАТАР У НОВОМ САДУ.

ТОДОР ЛАЗАРЕВИЋ

ЗЛАТАР (КУЈУНЏИЈА),

у својој радионици кујунџијској, на великом сокаку, у кући гђе Бокшанке, до апотеке „код светог духа“ у Новом Саду,

препоручује се својим кујунџијским занатом и радом. Прима и израђује сваковрсне послове златарске, а нарочито црквене утвари све редом, по обреду и типу српском православном; поменце пак: путире и дискосе, крстове различите величине, па и крстове с јабуком за куле црквене; рипиде и чираке, издионице и кандила од сребра или од злата, или само да позлати или посребри; прави украсе за литије, крстове и копља за зарјаке итд. Исто тако готови по наручбини сваковрсне адиџаре и драгоцене украсе за женски свет и мушки.

Има у свом дућану и радионици на избор готове робе ове врсте, а особито разног ситнијег адиџара: прстена, минђуша, дугмади, копча, гривна итд., којим се понајвише вити и краси наш народ и по сели и вароши.

Потписани је изучио занат златарски или, као што га у нас зову, кујунџијски у великим престолницама европским: у Бечу, у Паризу, у Минхену па у Швајцарској и по другим главним местима. Као изученик (калфа) радио је у великим радионицама златарским, као н. пр. у дворског јувелира Роте у Бечу и у дворских сребро-кујунџија Мајера и Клинкоша у Бечу, шест до седам година дана, итд., а од десетак и више година амо настанио се и ради занат свој самостално овде.

Работе горе назначене, израђује потписани најсавесније и најукусније од злата или од сребра или од другог кова па позлаћује и посребрује.

Прима репарације сваковрсних ствари свога заната и оправља и израђује све то тачно и брзо

ценом умереном и најумеренијом

те као Србин препоручује се прво и прво свом драгом народу српском, поштованим српско-црквеним општинама и одборима, настојатељима српских манастира и сваком, когод што затреба од заната и израде златарске.

У НОВОМ САДУ, месеца маја 1883.

Тодор Лазаревић,
2—3 златар (кујунџија), на великом сокаку у кући до апотеке „код светог духа.“

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.